

Бурят-Монголой УНЭН

№ 246 (5838)

суббото
декабриин
13
1947 он

Сай 20 минутэй

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

НЭГДЭХИ НЮУРТА:
Ерэхэ жэлэй үндэр ургасын хуби зааан мүөөнөө шийдхэгдэхэ ёһотой
БМАССР-эй габьяата багша,
ХОЕРДОХИ НЮУРТА:
Агитпуура—шита-политическэ хүдэлмөрнин центр мүд.

Агитаци үргэсөөр ябуулагдана.
Буцагшад дөшүгдтэ ваццдагтай ууз-заба.
Ц. Намжилон—Коллективизацин съезд.
ГУРБАДАХИ НЮУРТА:
Француска правительствода Советскэ правительством пото.
М. Хабалов—Физкультура хүдэлмэригдэ

анхралаа тахха.
Түхэнэй аймагай культурун ургалт.
Г. Болонев—Маяй коллектив амьтанууда арбилаха.
ДҮРБЭДЭХИ НЮУРТА:
Гадаалын хэрэгүүдэй министрину Советскэ Лондонсо ессип дээрэ.

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховной Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горномой орган.

Колхозно фермэнүүдэй мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

«Бурят-Монгольская Правда», «Бурят-Монголой Унэн» газетүүдэй хууданууд дээрэ колхозно малажалай эрхим фермэнүүдэй республиканска Хүндэлэлэй Доска бии болгохо тухай ВКП(б)-гэй Обкомой бюро тогтоол гаргаба. 1947 ондо адуу малай тоо толгойе өшөрүүлэхэ, ашаг шэмэ абха, бэлшээжэ таргалуулаха, эхэ малые ороондо оруулаха талаар гүрэнэй түсэбтэ дүүргэбэн, үзүүлэн дүүргэбэн, малажалай продуктуудыг колхозоороо гурэнтэйгөө сүм тоосолон, үбэлжэлгые һайлаар эмхидхэнэн һүтэй, хойноһой, атуунай, гахайн-товарна фермэнүүд ВКП(б)-гэй байкомой ба аймгыёсдокомунуудыг зууршалаар энэ Доскада бэлшээжэ байха.

Колхозно малажалай эрхим фермэнүүдэй республиканска Хүндэлэлэй Доска бии болгохо тухай энэ тогтоол хаана малажалай хуудай социалистическэ мүрысөөе улам хүсөөтэйгээр дэлгэрүүлэхэ байһанынш мэдэжэ. Малажалай фермэнүүдэй үзэн сэтхэгтэ дэлгэрүүлэхэ бүхэн республиканска Хүндэлэлэй Доскада өөршлөөгөө ферме башуунаһа гүрэн бүхэн хүсөөрөө тэмсэхэ байна. Адуу малай тоо толгойе бүри өшөрүүлэхэ, тэдэнэй ашаг шэмэе дээшлүүлэхэ, малые таргалуулаха, үбэлжэлгые һайлаар эмхидхэхэ—эдэ бүхэн аргаболомжонууд колхозно ферма, гүрэнтэ бүхэн бии гэжээ.

Мүнөө малай үбэлжэлгэ эхилжэ, малажалай худамарилгыншдай эгээл харуусалгатай сар эрээ. Үбэлэй үедэ адуу малые тугаал, хоронгүйгөөр ошор оруулаха наа, ямаршэ колхоз ба ферме малажалыг хүлгүүлэхэ гүрэнэй түсэб дүүргэжэ, үзүүлэн дүүргэжэ, тэдэнэй ашаг шэмэе шилээгүйд дээшлүүлжэ шадаха байна. Тиниэ хадаа колхоз, ферма, гүрэнтэ бүхэн адуу малаа үбэлэй үедэ ошо һайлаар харуулаха, үбэнэ тэжээлгые түсөөр гаргашалха, бэлшээрнэе зүбөөр хэрэглэхэ, байра бийтэдиель саг үргэлжэ урич далаан байгашалха ёһотой. Адуу малай үбэлжэлгые амжалтаагаар дүүргэхэе уриалһан Кяхтин аймгай «Улаан Сүбэтгэ» колхозой гэмүүлэй хилалгые республикын малтад халуунгай утгаал, тоо һонор уялануудые абажа, социалистическэ мүрысөөндэ бүри эршээтэйгээр ороосо. Хэдэн олон колхозно фермэнүүд өмнөдөгөө уялануудые бэлдүүлэхэ түгээ хормогтоо шуужа ороосот, хэдэн үгэдэ хүржэ байна. Энээнэ Ируури аймгай «Улаан туга» колхозой ОТФ бүхэн амжалтануудаараа үлгэржэ жэшэ болго үгэнэ. Энэ ферме хонин бүрэгүүдые өшөрүүлдэхэ хамта, тэдэнэй Үгэдэри шилээгүйд һайжауулжа, парти нооһотой хилалгые олоор үсхээрлэхэ байха юм.

Бурят-Монголой эрхэ байдала парти нооһотой хонин үсхээрлэхэ болохо байһаныг гаргашалһан энэ ферме республиканскаг выстаклэхэ хабаалжа, дүр дүршлөө үргэнөөр харуулаха байна. Республика соо парэтэй солотой болоһон энэ ферме үбэлжэлгые хүсөө үгэс бэлтхэгдэхэ утгаал, тэрэнине һайлаар үнэгэржэ байха юм.

Адуу малай үбэлжэлгын үедэ дэлгэрэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүүлүн дүнгые харааг Үзэхэдэ, зарим аймгуудын хамтаралгүй байхатгай байна. Хэжэнгын, Торини, Мухаршээрэй зарим колхозууд малаа үбэлэйн бабрада орууланһаа хошо тэдэнине туража, гарзалуужа байха юм. Дурсагдаша аймгуудай олонхи колхозууд үбэнэ тэжээлгэ хайша хэрэгээр гаргашалһаа. Хэжэнгын аймаг үбэнэ абха түсөөнэ валова суглуулгаар хошо дүүргэгүйд байһан мүртөө, шээлэтэ тэжээл бэлдэхэ тунша энэ гэхэ анхрал табинагүй.

Тус аймагай «Бошштерн», «Улаан тарьялан», «Малай ажал», «Майн 1» колхозууд хэды эхэ болоһотой байһан аад, тэрэнэе һүрлэжэ абайгүй, миш үрлэжэ байна.

Үбэлжэлгын түрүүлүн һарануудһаа эхилээд, нимэ халгалтай дүн харуулажа байһан ябдалые саашаада набаһые тослогүй. Малажалай ферма, гүрэнтэ бүхэн үбэлжэлгын үедэ үлэмжэ эхэ нэгэртэ ба харюусалгатайгаар хүдэлмэрлэхэ ёһотой. Бэлшээрнэе ибаһан гү, али байрадаа үбэнэ тэжээл эвдэжэ байһан мал бүхэнине хошо шэртэн каража, тэдэнэй шадал шэлээнэй парти болоһые малтад һайса мэхэхэ байна. Хэрбэс туража, тамиргүй болоһон малай байһан, тэдэнине дары нэгэжэ, тусгаар һайн тэжээл дээрэ табижа шухала.

Республикын колхозууд 1947 оной ажахын жалые үдэнжэ, шэнэ жэлэй шарые харахада байна. Үзэл байһан энэ үсөөхэн хонг соо аймаг, колхоз, ферма бүхэн малажалыгтаа байдал харууныг улам һайжаруулаха, адуу малай үсхээрлэхэ гүрэнэй түсэбтэ хамшыне эхээр үзүүлэн дүүргэжэ, тэдэнэй ашаг шэмэе дээшлүүлэһэн ферма байһал, хэрбэс үбэлжэлгые муугаар эмхидхэнэн байһал, колхозно малажалай эрхим фермэнүүдэй республиканска Хүндэлэлэй Доскада бэлшээжэ эрхэсэ алдаха байна. Тиниэ малай үбэлжэлгые амжалтаагаар үнэгэржэ хэрэгтэ ферме бүхэн гол анхралаа табижа ёһотой.

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой XXVIII пленум адуу малай үбэлжэлгые үбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ тусгаар шухала анхрал табинаһан байна. Аймгуудай партиейна, советскэ, худамарилгын органдууд партиш Обкомой пленумэй эрлтын өшөөр, адуу малай үбэлжэлгые шадал хангалта амжалтаагаар үнэгэржэ ябалал хангалта уялгатай. Колхозуудай хүтөлбэрлэгшэ болбо үбэлэй үедэ малые зоотехническэ заабари харуулаха, бэлшээрнэе зүбөөр хэрэглэхэ, үбэнэ тэжээлгые тогтооһонин нормин өшөөр гаргашалха—эдэ бүхэе бэлдүүлэхэнь малтаа саг үргэлжэ туһалаха, тэдэнэй хүдэлмэрнине шалгажа байха ёһотой. Үбэлжэлгын үедэ малажалай мэргэжэтэдэй харюусалгын малшалыгчлал адыар дээшлэнэ. Аймгай хүтөлбэрлэгшэ таһагай гү, али участково зоотехнигүүд малай үбэлжэлгын үедэ хоолоо ферма, гүрэнтэүдые эрлэн тейрон яважа, малшал зоотехническэ заабариуудые үгэжэ байха уялгатай.

Үбэлжэлгые һайлаар эмхидхэжэ, адуу малай тоо толгойе өшөрүүлэхэ, тэдэнэй ашаг шэмэе дээшлүүлэхэ, республиканска Хүндэлэлэй Доскада бэлшээжэл түүнэ малажалай фермэнүүдэй социалистическэ мүрысөөе болгоор хүтэлбэрлэжэ, ферма бүхэнине түрүү зэргэдэ гаргал, болохоо байха һунгалтануудай үдэрнэ амжалтануудаар утгаал ябалал халгалга бадала шадалга халгалга партиейна, советскэ, худамарилгын органдуудай шухала зорилго мүд.

Д. Цыренов.

ВКП(б)-гэй Обкомдэ

Малажалай эрхим фермэнүүдэй республиканска Хүндэлэлэй Доска бии болгохо тухай

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой бюро олоһол «Бурят-Монгольская Правда», «Бурят-Монголой Унэн» газетүүдэй хууданууд дээрэ республикын колхозуудай малажалай эрхим фермэнүүдэй Хүндэлэлэй Доска бии болгохо гэжэ тогтооб.

1947 ондо адуу малай тоо толгойе өшөрүүлэхэ, ашаг шэмэе абха (бу һалга ба нооло хайшалга), бэлшээжэ таргалуулаха, эхэ малые ороондо оруулаха талаар гүрэнэй түсэбтэ дүүргэбэн, үзүүлэн дүүргэбэн, малажалай продуктуудыг колхозоороо гурэнтэйгөө сүм тоосолон байха ёһотой.

Түрүүшүүлэн зэргэдэ гараа

1917 оной түрүүшын хахад жэл соо гүрэнэй уялгата түсэбтэ дүүргэжэ шадаггүй байһан Улан-Удын механическэ завод мүсөө хооронд хахад жэл соо жэшээтэй байһаар ажаллажа, жэлэй ахижээ түтүү үзэл, продукция хүсэлдүгүн үгэлэн ба 11 һарингата түсэбтэ 102,4 процент дүүргэжэ байһа.

Тус заводой механическэ цехин колхозчын Я. Фазеевэй хүтэлбэри хоор социалистическэ мүрысөөе үгэхэнэн юм. Тини энэ жэл мүнөө жэлэйгээ түсэбтэ дүүргэжэ, цехын хүдэлмэрлэд бүтээгдөөр шадуу стхановоцевүүд болоһой. Токвар Поворженкова, түмэрш дархал Андриченко, молотник Ленхобоев гагша шэнэ сталинскэ табилгээтэй хооронд жэлдэ 3—4 даалгаринуудые дүүргэжэ, жэлдэ 3—4

Хабарай тирлгада бэлдхэл ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ҮНДЭР УРГАСЫН ХУБИ ЗАЯАН МҮНӨӨННӨӨ ШИИДХЭГДЭХЭ ЁНОТОЙ

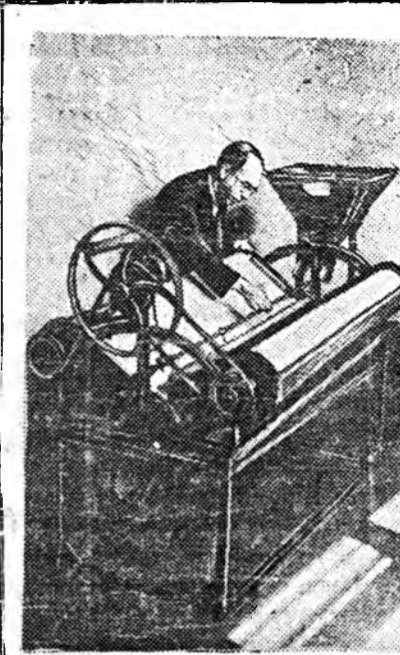
Манай МТС уялгаяа дүүргэе

ВКП(б)-гэй Цетральна Комитэдэй Февральска пленумэй түүхэтэ тогтоолоор зоригжон манай МТС-эй хүдэлмэрлэгшэд 1947 ондо хариата колхозуударга үндэр ургаса туйлахын түлөө бүхэн хүсөөрөө тэмсэһэн байна. Тэрэнэй ашаар, олоон бригадануудайнай эдүурингэдэ газр дээрбөө һайн ургаса абтаа.

Сталинска шэнэ табилгээтэй түсэбтэ түрбөн жэлдэ дүүргэхэе уриалһан элчин-гүрэнэй үүсэһые халуунаар утгалд байһалаа, манай МТС-эй тракторист, комбайнер ба бүхэн хүдэлмэрлэгшэд трактор болон хүдөө ажалай ирнцнэй машинэ эхмэсгүүдэй заабарилгые болзорһоо урич, эрхим шаһартгайгаар дүүргэхын түлөө уриалһан малажалга агитпуурагч хүдэлмэрлэгшэ байха юм. Манай МТС мүнөө жэлэй заабарилгатай эрлтын хошо бэлдхэлэй байгаа. Зунай үедэ МТС-эй хүдэлмэрлэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрлэгшэд ба гэрэй эзэн эхэнэрүүдэй хүсөөр 280 кубометр түлээн бэлдхэгдэхэ һэн. Энэ хадаа заабарилгын сезон соо бардам хүрэхэ байна.

Тэрэнэй заабарилгын мастерскэй, пехүү болон бүхэн хэрэгсэлүүд сар соого бэлдхэгдэхэ һэн. Эдэ бүхэн хадаа трактор машинануудые түргэнөөр заабарилгата дүүрэн арга олгоно. Мүнөө манай МТС трактор машинануудые заабарилгата дүүрэхэ кварталай түсэбтэ 131,2 процент дүүргэжэ байна. Тракторна плуг, сеялка, культиватор, комбайн заабарилгата кварталыа түсэбтэй 100 һаа 400 процент хүртэ дүүргэжэ. Пилжэ билэ нэо хэдэнхэн үгэсэ хэрэг дээрэ бөлсүү яабай.

Заабарилгын хүдэлмэрлэгшэдэй дүнтэ чинтэ-ойлгууламжын хүдэлмэри һайлаар таондаһай. Партиейна организациар олоһон агитпуурагч трактористуудай дунда ушалага ба хэрэгсэлүүдые үнэгэржэ, дийлэхэдэ халуунаар болон хонин гэжэгүүдые таһалгэрлэгүүгээр гаргадаг байха юм.

Хүдөө-ажалын машинбуулагтын бүхэсөөнэ наущна шэнжэлэгшын шистигүдта тарна сабарлэлгын машинбуулаг лабораторини малажалгаучна сотрудин Я. П. Гуконий дуралхалаар «семеношительная горка» гэжэ шэнэ машина бүтээгдэжэ байна. Энэ машина хадаа улсанай, ногоһой, өсөөс болон бүхэн хүрэнгүүдые сабарлаахын түлөө зориулагданаһай.

Түрүү колхозуудһаа жэшэе абха

1948 оной хабарай тарилгада бэлдхэхэе хаһа соонь ахилһан Закамелей адуу колхозууд үрлэнэй фонд хуудай байгуулаһан байна. Мүнөө тэрэ колхозууд үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулануудые бэлдүүлжэ, худамарилгын машинэ зэбэсүүдые заабарилга байла юм. Тэдэ түрүүшүүлэй тооло Сангын сомоной Сталин шэрэмжэтэ, Накирай сомоной «Боеник» колхозууд ороосон. Энэ хоер колхоз аймаг соо эгээл түрүүлэн үрлэ хааха түсэбтэ дүүргэжэ, тарилгада бэлдхэгдэхэ бэшэ бусад хүдэлмэрлэгшэе ахилһан байха юм.

Түрхэнэй трактористнуудай үүсхэлээр

Иван Деметриевич Брылев Мухаршээрэй аймгай «Красный партизан» колхозой полине тракторист эдүурингэ эхлээд олоһон жэл боло. Нүүдэй гурбан жэл соо Иван Брылевэй тракторна бригада Хонхолоһой МТС-эй бүхэн бригадануудые илэжэ яабай.

САНАНАЙ СГОХЫЕ ХҮЛЭЭНЭДИ

—Тапай колхозууд ерэхэ хабарай тарилгада хэрэгсэл бэлдхэгдэ байһан?— гэжэ манай корреспондент Запргай аймгай хүдөө ажалай таһагай главно агроном пүхэр Метяевһаа асууби. Энэ асуудалда пүхэр Метяев бодогё харюу үгэжэ илгээгүйд байла юм. Умарын хадаа Запргай аймгай таһагай бэлдхэгдэ тоо хангалтанууд үлгэрлэгжэ болһа. Агрономой хэлһэн дээрлээ мэдэхэдэ, олонхи колхозууд мүнөө хүртэр үрлэ хааха түсэбтэ хахалаашьдүйд байһалаа.

Эрхим шанартай үрлэ хааба

Болохоо байгаа һунгалтануудай дэлдэ дэлгэрэн социалистическэ мүрысөөндэ үргэн далайсатайгаар ороос Түхэнэй аймгай ВКП(б)-гэй ЦК парэмжэтэ хүдөө ажалай эрлтын шүүд ерэхэ жэлэй үндэр ургасын шүүд тэмсэхэ байна.

Ундэр ургасын түлөө бригадирэй тэмсэл

«Улаан Оногто» гэжэ хүдөө ажалай эрлтын эмхидхэгшэднээ хошо тус колхозой таһагажадай бригадые хүтэлбэрлэжэ ибаһан Гарма Тудуон үндэр ургаса хурхала талаар балиг дүй дүршлэтэй болоо. 1947 ондо Гарма Тудуонай хүтэлбэрлэгшэ бригада урдыхнаһа улам һайн ургаса хурхала. Иволгын аймгай сго түрүү һууринуудай нгыне эрлһэн байна. Энэ бригадин эдүуринһан 530 гектартай тулда зэргээр та бүриин 9 центнер, тиниэхэ 21 гектарһаа ба бүриин 21 центнер ургаса хурхалага.

Энэ баярай суглаан дээрэ

Энэ баярай суглаан дээрэ Хэжэнгын дунда һуруулини һуралсалай хэрэгсэл эрхилэгшэ пүхэр Минеев Жана Цыденонагай 30 жэл соо хэзын багшын ажал-ябуулга тухай дэлгэрэнги элхдэл хэдэб. Ж. Дугаровагай багш залуу һаһан болбо хангалта засагай үедэ эхэнэр зоний, планигяа бурядай эхэнэрүүдэй ямаршэ эрхэгдэһэн үндэр үлгэрлэгшэ байһан гэдэ үгэнэ. Тиниэхэ өшөөр бэлдхэгдэхэ хэрэгтэ мүнөө хүртэр зориулаһаар яваха. Жана Цыденонагай бодбо багшын аруун һайһан ажаллэй 30 жэл соо тоо олоон советскэ залуунуудые һургажа таһалһан байһа юм. Тэрэнэй һургалтын эрлэн олоон хүмүүд наущна хүдэлмэрлэгшэ, урлэхөөлшөд ба бусал олоон мэргэжэтэ болохо гаралһан байна. Тэдэгай соодо Советскэ Союзай Герой инженер Д. Жадав (иһа дүт эхлэй), Чесанш 7

Бурят-Монголой түрүү хүнүүд тухай

БМАССР-эй габьяата багша

Хэжэнгын аймгай Советскэ гүйсэдком, авдал гэгээрэлэй таһаг болбо олонгын организацинуудтай хамта ноябрьн 29-на БМАССР-эй габьяата багша Жана Цыденона Дугаровагай багшын хүндэтгэй нагшын ажалыг амилһээр 30 жэл гүйсэһэнгө өбө эхлэхэн баярай оршон байдалда үлгэрлэгшэ.

Тэрэнэй эрлэн нэгэһые колхоз поли дээрэ саһа тогтоого эхлээдүйд байһаар. Ургасын дээшлүүлэхэ энэ шухала хэмжээ-ябууланг яахада дүүргэгүйгөөр гэдэн асуудалда: «саһанай үшөө эхээр орохые хүлээжэбди» гэжэ пүхэр Метяев һэнгэрүүгээр харюусаб.

Бурят-Монголой түрүү хүнүүд тухай

БМАССР-эй габьяата багша

жэлэй һуруулини директор П. Донцова, багшанарай мэргэжэлгые дээшлүүлэхэ институтай методист Я. Гейченко, үрлэн-көшлөө Баго Евларон, врач Д. Жамьянова, РСФСР-эй габьяата артист Ч. Гешинов ба бусад хэдэн олоон хүдэдүд ороло. Пүхэр Дугаровагай багшын ажал-ябуулга партиейна правительствын зүгһөөр үндэрөөр сар-ардажэ, тэрэ хадаа «Хүндэлэлэй тэдэгдэ» ошонор, мүн «Шин габьяата ажаллэй гүлөө» гэдэн медалиар шагнаһан байна. Мүн 1939 ондо пүхэр Дугаровада «БМАССР-эй габьяата багша» гэдэн хүндэтгэ нэрлээгч олгоһон байха юм.

Жана Цыденона мүнөө жэлдэ тэбхэр 60 һаһатай болоһыше. Хэжэнгын дунда һуруулини багшлэжэ байна. Энэ жэлдэ «Хүдэлмэрлэгшэ багш» 7 һаһатай үлгэрлэгшэ үшөө элхдэл байһа. Пүхэр Дугарова болбо хүмүүдые һургал хүмүүжүүлэхэе гэдэн, эхлэхэн товчооско хүдэлмэри ябуулгит юм. Тэрэ болбо Октябрьска социалистическэ революцини 30 жэлэй олоо зориулжа хүмүүн хилэн дээрэ урал һайһанаар угалтануудан гөе һайһан ковер оёһон байна. БМАССР-эй 25 жэлэй олоо зориулжа бүтээгдэхэ гэдэн гэдэн урлэн урлэнүүдээр «Палатын өрдөн» оёмо мүнөө эхлээдүйд гэдэн, адуунай хилгаһаар часын өшөөр бэлдхэгдэхэ гэдэн урлэн гүрэдэ байһа. Тэдэ урлэн бүтэһэн зүйлүүдэнь республикын урал һайһанай музейдэ табиһалһан байха юм.

Жана Цыденона болбо саг үргэлжэ өөрингөө плейн-политическэ хэмжээе багшын мэргэжэлгые дээшлүүлэг байһа. Жана Дугаровагай һургалга бүрииндэ болбо хоёрдох жэлдэ нэгэһые үгэдэг.

А. Анжанаев, Г. Данзано

Гадаадын хэрэгүүдэй министрүүдэй Соведэй Лондонско сессид дээрэ

германида хабаатай экономическа принципүүд тухай

Молотовой мэдүүлгэ

ШОПЛОП, декабрин 5. (ТАСС-эй спецкорр). Мүнөөдөр гадаадын хэрэгүүдэй министрүүдэй Совей В. М. Молотовой түрүүлэгшэ доро экономическа принципүүдэй германска экономикын дайны үзүүлэлтэ хэмжээ ба репарацинуудай түсэб тухай асуудалда дамжал оробо. Сессийн хэлсэхэ зүйлд энэ асуудалые эгзэгш шуудла гэжэ тоолоноби гээд баруун державануудай түгээсэгшэд нэгдэтэ бэшэ тэмдэгдэжэ байгаа. Өлөөтө, энэ державануудай түгээсэгшэд Германийн шухалын шухалды экономическа проблемэүүдтэ топ хэлтэ хайгаар ба специфическаар халгатаг байланине баримтанууд харуулаа. Тэднээр хадаа энэ проблемэүүдэе зүбхэн дэ Германитай юрын харилсаые тааруулаха шэнгээр харыха зуураа түрүүлшин элжээдэ: худалдагч хэбэжэ байган американска эд бараае Германируу худалдаа хуудала зохиотой бүхы байдалые хангахалар тичэ экономическа еһо гурш тогтоохо тухай бүхы хандалаа табинад.

Мүнөөдөрэй заседани дээрэ түрүүлэн үгэ хэлэһэн Д. Маршалл харагдажа байгаа асуудалнуудта эгээд тичэе позиция дээрнээ хэлэлцэн байна. Тэрэ хадаа министрүүдэй Соведэй гэршүүдтэ тарнажа үгэһэн бэшмэл мэдүүлгээ урдаа барига Тэрэ мэдүүлгэе тымтэ соо хэлэгдэхэн хадаа:

Эзлэйлэй бүгдээр В. М. Молотов үгэ абайга, Москвако сессид дээрэ маршын 31-тэ оруулагданан дурдалхуудтаа баримгалхын гэхэн британска делегациин мэдүүлгэе эгзэгш түрүүн тэмдэгээд, мүн советска делегаци тинхэдэ хэлхэ мэдүүлгэе үгэһэн дүрээр баримталжа байна гэжэ оорынгоо талааа хэлэбэ.

Французска делегациин үсэгдээрэй дурдалхалда зарим тэйлбаринууд хэрэгтэй гэжэ тэмдэгээд, Молотов болбо американска делегациин мүнөөдөр элхэн мэдүүлгэе тусаа саамань ингэжэ хэлэбэ:

Энэ Маршалл болбо өөригөө мэдүүлгэе үгэһэн гурбан абалтануудэе цингирлэһэн байна. Гэбэшэ, мунин хабаатада американска делегациин мэдүүлгэе гэл үгэһэн Маршаллаа доро дурсагдаша үгэһэнүдтэ гэжэ ханааб: «Ямар тухалэй правительстве Германида байгуулаха тусаа Соведэй шиндэхэн үгэ тэрэ правительствын бүтээсэгшээр ажлажа байхын тулдла шухалд юрэнхи принципүүдэе Германида тогтоохо тухай хэлсэхэ туйлаха еһотойби. Энэидэ минин ханамжаар юу орлохо еһотойб гэжээ: хүний гол эрхэ сүлөөнүүд, эвэмдэлийн зононуудтаа онгоо зоналыа хилэнүүдэе усадалжа, бүхы Германит соо хүнүүдтэй үзэл сурталнуудай ба ад бичилануудай өмнөтэ абалтаа нааггүйгөөр бөөлүүлэгдэхэ еһотой. Мун германска аралд даажа байха экономическа ашаал хонороор тодорхойлогдон байха еһотой.

РЕСПУБЛИКЫН КОНИУУД

760 мянгад түхэртгэй шүүбэринүүд түгээлгэбэ

СССР-эй гүрэнэй урьһаламжа байлани оройной хүсэ шалаые болгоно ба социалистическа байгуулалтыг сировалха абадаагай топ шухала элжээдэнибэ болон. Тэрэнтэ урьһан баримтад гүрэнэйгөө урьһаламжа хэн материалые олзо абалга байла. Мухаршарай ноосалгын касса онго урьһаламжа баримтад байланинуудай шүүбэрин 572 чимтал түгээлгэ байгаа баа. 1947 оной 10 сөө 760 мянгад түхэртгэй шүүбэринүүд түгээбэ.

Эрхим ангушадай конкурсын дүн

БМАССР-эй Министрүүдэй Совейнд хэрэгээр, 1947 оной январин 1-ндэ декабрин 31 болот шөө конкурс шүүбэринүүд түгээлгэ байгаа. Энэ конкурс хамта 433 конкурс хэбэ хэбэдэ хэлсэһэн байна.

Студентнэр-ий үнгэргэһэн конкурс

Багаж Чабковскийн парэмжа байлани мүнөөкэлэн училгын студиородой үргэн ниптэ ажлашадта конкурс харуулаа.

Телефон олошороо

Революциин урда тэрэ республикаторин дээрэ оройдоо дэгэ абоснеттэй хоёр телефонска татор бин байлаа юм. Муниндай социалистическа Буряты олоой аймгууд ба районудай телефонот болгоно. Абоснетүүдэй урда урьһангай 94,9 процентээр олоотой байла. Гадна республикын зуулай 36,4 процентээр телефонска рилсат болгонтой.

Мүнөө, шэнэ сталинска партида хэлтэе-хобототыг сөгтэ гэхэдэ, Галсаган 1947 он сөмөһон советсүдэ, 2 котлод, 2 МТФ, фонот болон ба 4 аймгуудай телефонно коммуналтанууд нэмэгдэжэ абоснетүүдтэй, тэрэ 100 номероор олошоруулагдан байла. Мун аймгууд ба голуудтай телефонска сеттинэ шондэхэ ба олошоруудай эхэһэн хүдэлмөрн ябуулагдажа байла.

Харюусалгата редактары Б. СИНДЭ

«ПРГРЕСС»

«Балсадай солистка»

«ЭРДЭМ»

«Эгмунд Колосовский»

Улан-Удэ 20-ойдой эндоргоно урч ялгыш Голот 1-47 снов байр урч 1-43 31 хүйтэ, эвэмдэ, истраци хэбэ ба 1946 оной 1-дэ 4-лэхэ тухай «Советска социалистическа тухай» гэгэе өмнөкөл хэрэгдэгшэдэ мэдээлэжэ.

Улан-Удэ махоткин байрсаг урч элжэн хүдэлмөрнөд ишжентер, бухгалтер, инженер, слесарьнууд модоо дархалгы соо үзэгдэл хүдэлмөрнөд ишжентер байла.

Маршаллай мэдүүлгэ

«Гадаадын хэрэгүүдэй министрүүдэй Совей» нэдэидэ үгэһэн заседалжа байга Тэрэ хадаа хэлсэхэ зүйлүүдэй еһоор Германит тусаа хоёр асуудалнуудэе—хилсэдүүд тухай ба догворые бэлдэхэе процедура тухай асуудалнуудэе зүбхэн хэлсэбэ. Мүнөөдөр хилсэ процедурые зүбхэн хэлсэгдэхэ болото зүйлдэ—мүнөөдөрэй Германида байлани үгэхөөрөө шэнүү байган тухай зүйлдэ дамжаа ороһоннай. Германиин экономическа принципүүд ба политическа организацн манай хэлсэхэ зүйлдэ ам-ашидаа пунктнууд гэжэ тоолологот байланине, хоорондоо таһарашгүй асуудалнууд мүн байша. Центральна германска правительствын тусаа хэлсэхэ зүйлдэ манай юрэнхи байдалые элжээд хэлсэхэг байлаа болго, харин Германида хэлсэхэ тэмдэгдэн тааруулагдан талаар хэлсэһэн бүхэн ямарлар харагдажа гэжэ мэдэхэе оролдоо гэжэ дурдалхааб.

Потсдамска конференциин гол шилдхэбэринүүдэе нэгэһэн минүтин түршэ соо хараа үзэе. Энэ шиндэхэбэринүүд тухай г-л Молотов эхэ олоо хэлэһэн байна. Энэ шиндэхэбэринүүдэй еһоор Германиин экономическа нэгдэхэе бөөлүүлэхэ зорилготой центральна германска организацн байгуулагдаха еһотой нэп. Энээн тусаа гурбан дамжаанууд үгэжэ бөөлө дажа абалга байла. Иймэ организацн байгуулагдаха германска правительствын байгуулахын үгдэ тэхэн алхам соком болхо байгаа. «Германиин политическа организацн тусаа ямаршэ шиндэхэбэрин хэлсэ Германиин экономическа нэгдэхэе түнүүн тасхон дээрнээ худалдаха еһотой» гэжэ Москвако сессид хэлэһэн дүрээр делегацинүүд булгадаа официална мэдүүлгэн байла.

Белградск протоколдо гар табигданан хойно Унгарын 28 наса соо юу болбо үгэ Москвада бичээрэй бүтүүлэхэе үгэ-дэбананай хойно юу болбо? Экономическа нэгдэхэ туйлагсагүй, центральна департаментүүд байгуулагдагүй, хилин зоно хоорондын барьерүүд улам еха болон, Германи үгэ мүнөөдөр таһарашгачкай заплаа. Иймэ байдалые совмигнууд өмнөдөө бин болгон. Иймэ байдалда мунтарта гэрэлтэ түлэе халхачагай тэсэлтэ тогтоног. Иймэ байлаа Германи ба Европын хэрэгэн бохохонэ хаатуулаа, олон хилин нилднор үгэүүдтэ эхэ амгалтай байла. Тээд, өмнөдөгшөөчкө үгдэ ба дахыһонтой урда үгээн еха байла. Тээд, эвэмдэжэ байгаа державануудай политическа эвэмдэ үгэһэн хүйтэр таһарашгачкай байлани Германиин үгдэхэ аялалгабоние германска ямаршэ правительство абаа халан, тэрэ болбо хуурмаг зүйл болгоно. Центральна германска правительствын эршожо байхаар условнуудые байгуулахын совмигнуудай бэлэн бологүй сөгтэн тэрэ правительствын байгуулаха хүсэлтэй байлаа хэлсэхэнэй тухайгүй. Зохилжон уларилжа байха «нэгдэхэе Германиин» бин болмоорын ба бүтээжэ байлаар «нигтэ германска» хэрэгтэй бин болмоорын пилитгерманска правительство байгуулахые Холбоото Штагууд хүсэбэ.

Сар зүүрин правительствэе алл болохо түргээр байгуулахые бичээр зүбхөнөлд. Тээд, центральна германска правительствэе минн дэ байгуулаба Германи зүбхэн нэгдэхэ гэжэ ханалга байхадэ сонгоно ороһонуй ба бүтээһонитэй өб пайрамдалда аюулай, эрэгшэлэн немечүүдэе хошуулан абадла болохо гэжэ тоолоноби.

Холбоото Штагууд правительствын минн дэ дүрсе бэшэ, харин еһотой правительство байгуулахые хүсэбэ. Энэ правительство германска аралд сүлөөтэ хүсэл зорилгы хүсэдүүдтэ еһотой, совмигнуудай

шухала гэжэ тоолоһон аюулууд хэмжээ-нүүдэе бичэ, харин онгоо, хамааралга-гүйгөөр Германие ударилаха өшэ тэрэ правительствода үгтэхэ еһотой.

Германида ямар тухалэй правительство байгуулаха хүсэлтэй байланилгата тухай Москвада буттада дурдалхуудтаа оруулаха хэмн. Москва зарим амгалтанууд туйлагсааһые ханал, энэ асуудалда манай ханалнууд нэгэ байгаа гэжэ хэлэхэе хүсэгшүүб.

Ямар тухалэй правительствэе Германида байгуулаха тусаа Соведэй шиндэхэн үгдэ тэрэ правительствын бүтээсэгшээр ажлажа байхын тулдла шухалд юрэнхи принципүүдэе Германида тогтоохо тухай хэлсэхэ туйлаха еһотойби. Энэидэ минин ханамжаар юу орлохо еһотойб гэжээ: хүний гол эрхэ сүлөөнүүд, эвэмдэлийн зононуудтаа онгоо зоналыа хилэнүүдэе усадалжа, бүхы Германит соо хүнүүдтэй үзэл сурталнуудай ба ад бичилануудай өмнөтэ абалта нааггүйгөөр бөөлүүлэгдэхэ еһотой. Мун германска аралд даажа байха экономическа ашаал хонороор тодорхойлогдон байха еһотой.

Энэидэ дашрамдуулан США-гэй президент тэмдэгдэн комиссар эвемдэ-дон Германска байла тухай Гарри-манай элхэхэдэ анхарааа халуулах хэрэгтэй. Нэгэ харин садаа тээ Гарри-манай элхэхэ толилогдон ба энээн соо доор дурсагдаша үгэһэн хэлсэхэбэри байла: «Германска правительствэе ямар пэгэн фюрертөөр байгуулангүйгөөр германска аралд ажабайлаа нэгдэн бохохожоо шалгахгүй гэжэ бүхы ажла-дашгата тоо элнэ байла». Германска правительствэе байгуулангүйгөөр германска аралд ажабайлаа нэгдэн бохохожоо болгохгүй гэжэ хэлсэхэбэри Германида харагдаа Маршалла ба Гарри-манай харауулахын хоорондоо эри-үрэндөөн байлани мэтэ харагдахаар боло. Тээд, тичэ тобилолоо хэлхэгшэ ур-да тээ нэгээрэ тичэ юм да гү гээд, анх-аралтайгаар шилсэжэ үзэхэ хэрэгтэй.

Би Гарри-манай комисстэй элхэхэе саамань цингирлэхэм: «Зүбхэн дэ тичэжэ шитгегерманска проблемэүүдэе шиндэхын тулдла хүсэгшэ түгээсэгшэ-рэтэй ба компетенттай харюусалгата ор-ганизацн Германида байгуулаха болно. Тээд, бөө-бөөдэ харша зорилготойгоор ябуула хэжэ байдаг ютагуудай прави-тельствонүүдтэ гү, алл ам-ашидаа бөө-лаһан зононуудта хүмүсгэжэ байгаа сар-гамнай ороние юрэнхи дээршэ экономи-ческар хэрэгсэхэ шайдабарш топ бага байланишуу».

Гарри-манай элхэхэе үгөө саамань цингирлэхэ еһотой болон. «Хоёр жэлэй садаа тээ, — гээд энэ элхэхэ соо хэлсэхэ, — оролдон, англисчүе, американска ба Французска зорилгыта, американска ба Французска зорилгыта (индустриалска) правительствэе байгуулаха тусаа мэдэхэе топ шухала байга. Мунэ» үгээн энэ зорилгы туйлахын аргагүй гэжэ ханалгаа. Уларалга ехэ-внотой болон. Манай мэдэхэ байлани зүйлүүдтэ энээнэй эхи Баруун тээ та-биглаха еһотой».

Германска правительствэе түргөөр байгуулаха Германие экономическа галла-д хэрэгэн болгохын зайлшгүй шухала условн гэжэ тоолоно. США-гэй прави-тельствын тэрэ правительствэе тон гүр-гөөр байгуулаха шухала гэжэ мэдэжэ байланин. Гарри-манай энэ мэдүүлгэ дээрнээ харагдаа. Тичэ зуура Маршалла мэдүүлгэ соо оцдоо удхатай ханамжа хэл-сэхэбэ.

Гэбэшэ, энэ зүрнэлдүүдэе ойлгохонд гинимтэ бэрхэ хүн. Хэрбэ хоёр жэлэй садаа тээ США-гэй правительство болбо Федерална (индустриалска) правитель-ствэе байгуулаха шухала гэжэ тооложэ байла баа, харин мүнөө үедэ энэ асуу-далар дүрэн ороһонуйд хоорондоо хэлсэхэ туйлахадэ эгнэхэхэ болбо байна гэжэ Гарри-манай үзэхэе гээд мэдүүлгэ дээрнээ харагдаа. Тичэ Маршалл болбо манай мэдэхэ байлани зүйлүүдтэ энэ-энэй эхи Баруун тээ табиглаха еһотой гэжэ сэхээрүүнэ хэлсэбэ. Тээд энэидэ баруун зононуудта правительствэе бай-гуулаха тухай асуудал Америкын Холбоото Штагуудтар уридалан шиндэхэнэй гэжэ ойлгохонд болно. Хэрбэ Бианцио правительство байгуулаха тухай асуудал үгшэ шиндэхэдэ бүтэлн мэдэхэдэ энэ үгшэ толилогдон байлалын, нитгегер-манска правительствэе байгуулаха тухай үгшэ министрүүдтэй мүнөөнэй зүбхөн тэрэ американска делегациин оролдогч-гүй юм ханал, американска делегаци бол-бо манай зүбхөн дээрэ нитгегерманска правительствэе байгуулаха тухай хэлсэхэ зорилгы урда табигалгүй гэжэ анээнэй чүүдээр ойлгоно. Тичэжэ нитгегер-манска правительствэе тухай Маршалл «болбо минн дэ еһо тэмдэгшэ энэ ин-дустриал байла. Ювб гэхэдэ, энээн тухай өмнө хэлхэгшэ байлаа агай болон байла. Нитгегерманска правительствэе

«Шухала хэрэгтэй болохо тэйлбар-нуудэе хэлэ хэр өөртөө үчэһэнэй» гэжэ болгоһон үгэ соогоо Бидогй мэдүүлгэ-ниний бонитой байла.

Мун энэ ханамжа бритапска делегациин маршын 31-эй мэдүүлгэ соо хэлсэхэ-бэ байла. Тэрэиние Бенин мүнөөдөр дэмжэбэ. Американска делегациин хэр-би болбо бритапска дурдалхэе дэмжэн гэжэ Мар-шаллай мэдүүлгэ дээрнээ мүнөө ман-да эли болон.

Британска энэ дурдалхадэ таарахгүй зүйлүүд олон байха юм. Энэ дурдалхэе хэрбээ абаа баа, Германи репарацину-удайга дүрэгшэе тааруулаха байна. Британска дурдалхэ тэрэнэлэн бүхы Гер-мани соо ад бараадай хүдэлмө хангалха хүр-сэе болгохые эрмэлзэе, ювб гэхэдэ, мүнөө Германи ад ад бараадай багаар үй-дэбрилгэжэ байла дээрнээ бусад ороһонудта оруулагдажа байгаа эд бараае худалдахые хүмүсгэхые энэ-дүүдэ харагдадаа. Үшнөөн хой-но хэбэжэ байла өд бараа най-малагшада энээнэй зохиотой бай-сан ойлгосотой. Тээд, Германи ад ад бараадай үйлдэбэри доодо хэмжээдэ бай-ла дээрнээ германска аралсые, Евро-пын бусадшэ арадууд тичэ дурдалхэе-лһан дээрнээ һайн юмэ үзэхэгүй байна.

Маршын 31-эй турсагдаша бритапска проект болбо «Германида хандахада хү-галбар болгохо шухала нэмэлтэ принци-пүүдэ» гэжэ нэрлэтэй байла юм. Энэ проект болбо Потсдамска конференциин шиндэхэбэринүүд соо зайлаһан олон асуу-далнуудта хабаатана. Тус проект тэдэ Потсдамска шиндэхэбэринүүдтэ нэмэлтэ оруулаха гэрэн зорилготой болоһон. Үгдэхэ соолаа олонхи уларнуудта Советска Союзад ба бусад зарим гүрүнүү-дэй итересүүдэе бүдүүлгээр хашаһан топ шонгүүд шиндэхэбэринүүдээр тэдэ Потсдамска шиндэхэбэринүүдэе хэлсэхэ гэрэн зорилготой байла. Тээд, советс-кэ правительствэе болбо британска шон-дэ дурдалхуудтар Потсдамска шиндэхэ-бэринүүдэе хэлсэхэ зүбшөөжэ шадхагүй байланишуу.

Германие экономическа талаар нэр-гэн бохохо хэрэгтэй амгалан бичэ бай-ланине хэпшэ арсжа шадгагүй Потс-дамска конференциин шиндэхэбэринүүд-э экономическа талаар бөөлүүлэгдэгүй дээрнээ нинэ юмэ болоно гэжэ советска правительствэе тоолоно.

Бодото хэрэг дээрэ юу болоно гэшэб?

Алар 1946 оной марта нара соо германска ажаүйлэбэрин хэмжээ тухай шиндэхэбэри абалга байла. Энэ хүсэд бэшэ шиндэхэбэрин шэнээр хаража, ажаүй-лэбэрини хүмүсгэлтн үлэмж үндэр хэм-жээе Германида тогтохо гэрэн асуудалые тэрэгшэй үлүүлээр советска правительствэе нэгдэ бичэ хэбэ нэп. Бидэнэр энэ асуудалые Соведэй Москвако сессид дээрэ гэрэн зорилготой хаража үзэһэн болоһон. Советска Союзай ба Англин дурдалху-удтай үбэ бөөлө шилдэ үдэ байланине ханал үгэе нэгдүүлжэ шадхагүй нэмдэ. Тичэхэ американска делегаци ад дурдалхуудэе зүбшөөгшгүй. Французска делегаци тэрэгшэн зүбшөөгшгүй нэп. Тээд, Москвако сессийн дүрэгшэн дари англи-чанууд ба американска Германидахи оьдэлнгоо хоёр зононуудта, Бианцио германска ажаүйлэбэрини хэмжээ шэн-ээр хаража үзэхэ тухай хоёр талын шиндэхэбэрин толилоһон байла. Тичэ зуура англиска ба американска делега-цинууд Германида Контрольсо Советэй байлани ушарые тоолгүйгөөр, германска ажаүйлэбэрини хэмжээ шэнээр хаража-лэхэ тухай асуудалые Контрольсо Сове-тэй үзэхэжэ табигалгүй нэп. Харин, ган-дахан жэлэй урда тээ тээдэй зүбшөөрл-тэйгээр тэд онгоо шиндэхэбэри энэ советска абалга байла. Тичэ, Холбоото Штагууд-тай ба Великобританиин правительство-нууд энлине мун дэ сепарата ябуула-гуудай харгыруу орожо, уни заяанда зүбшээһэн шиндэхэбэрин Советска Сою-зай ба Франциин хабаагайгуудтай шэн-ээр харалһан байла юм.

Англиска ба американска зононуудтэй нэгдээд байлаа Германин экономическа тэрэгшэ бохохонгые түргэхэхын тулдла энэ зүйл хэрбээ гэжэ манда хэлсэгшэ байла. Тээд, үргүншын ямар бэ? Американска ба англиска зононуудтэй нэг-лэхэ элхэн экономическа байдалые нэрэ-жэ хайжагшуулан байна гэшэ гү? Энээн тухай Холбоото Штагуудтэй худал-дал наймандай министрүн дээрэ дурса-гдан ажилтал соо юу гээд хэлсэхэбэ-«уудтай. Нэгдэхэбэн англи-американска олодо 1947 оной тэг дунда ажаүйлэ-гачини үйлдэбэринийн пилэжэ 1938 оной птэй сасуулаб 35 процент байгаа гэжэ нилэ хэлсэхэбэ. Ажаүйлэбэрини ничэ олоо хэмжээ Франциин нэгтшэе оро-дөө байхгүйбэ. Эдэ 35 процентүүдэ олобо англиска ба американска зоно-нуудта ябуулагдажа байгаа экономическа